

Een reis met onbekende wegen

Kinderen maken intensief gebruik van ICT en sociale media. Ze leren zichzelf - soms al op tweejarige leeftijd - allerlei nieuwe vaardigheden aan. De leraar probeert bij te blijven en aansluiting te houden. Een groot deel realiseert zich dat de juiste toepassing en integratie van (sociale) media een grote meerwaarde kan hebben in het leerproces. Maar waar begin je? En - nog spannender - waar leidt het naartoe?

Het onderwijs van vandaag, heeft leraren nodig voor de dag van morgen. Het draait in het leerproces niet langer à priori om kennisoverdracht, maar veel meer om het samen verwerken en toepassen van informatie. De leraar is de spin in het web, geeft sturing waar nodig en stimuleert de leerlingen elkaar te helpen.

— MARCEL KESSELRING

Vier portretten van leraren die zich afvragen hoe je met passie en plezier het leren van de toekomst kan vormgeven. Met hulp van ICT en nieuwe media. Een klip-en-klaar antwoord is er niet. Het is een ontdekkingstocht, waarin je nieuwe en onbekende wegen inslaat. Een reis waarvan zowel leraar als leerling enorm veel kan leren.

Martin Dogger is leraar bij OBS De Schatkamer in Zwolle. @martindogger

De basis van goed onderwijs zit in de relatie. Die tussen leerkracht en leerlingen, hun onderlinge relatie en de verbinding met andere dingen. Sociale media kan een rol spelen bij het versterken van die relaties.

Zo is het voor een leerkracht handig om leerlingen te volgen op Twitter, Hyves en Facebook. De leerkracht krijgt een beeld van zijn/haar wereld. 'Wat die allemaal twittert, is niet normaal', zei een collega van groep 7 die wel eens meekeek. Toen ik vroeg of ze er iets aan wilde doen, gaf ze te kennen dat ze te weinig kennis had.

Er zijn kinderen die twitteren zoals ze een gesprek voeren, een ander profileert zichzelf ermee en een derde leerling gebruikt het vooral als communicatiemiddel. Als je als leraar participeert, dan staan ze niet vreemd te kijken. Dan wordt een gesprek dat online al gestart was, op school verder gevoerd. Het gevolg is een wederzijdse betrokkenheid. 'Heeft u dat filmpje gedeeld met meer mensen?' en 'Leuk dat u trots bent op uw leerlingen'.

De laatste reactie is voor leerlingen veel waard. Soms krachtiger dan een duim omhoog in de klas of een schouderklopje. Het raakt de persoonlijke relatie en betrokkenheid tussen leerling en leerkracht!

Op een *tumblr* (blog) zet ik als leraar opdrachten, werkjes en soms weetjes van de klas en leerlingen. Soms zelfs een huiswerkopdracht die niet is uitgelegd in de klas. Op die manier kwamen leerlingen zelf op het idee om een virtueel prikbord te maken van het Nederlands elftal. Dit werd binnen twee dagen gedaan! Als een leerling het even niet wist, werd de vraag doorgespeeld naar een ander. Er werd geleerd door en met elkaar. Bovendien hadden de leerlingen een resultaat waar ze trots op waren. 'Heeft u het al gedeeld?'

En als dan een oud-leerling tussendoor nog even tweet hoe pi uitgeremd moet worden, heb ik het gevoel dat ik werkelijk iets met ze heb opgebouwd. En mijn bijdrage de juiste is.

Erwin Klaasse gebruikt 2.0 tools op de basisschool. Onder de naam *Sjaboc* creëert hij alles wat met nieuwe media te maken heeft, van een filmpje tot en met de iPad in de klas en van webtoepassingen tot en met uitleg hoe je zelf een blog kan starten over een bepaald onderwerp. @Sjabocpaan

Ons brein lijkt zich van generatie op generatie te evolveren, met een explosieve snelheid. We zien drukke en an-

dersdenkende kinderen. We labelen en problematiseren. Wat we weinig doen is om deze kinderen - deze breinen - in te zetten op hun specifieke competenties en talenten. Ze motiveren, werken aan hun zelfvertrouwen en persoonlijk leiderschap. Dat vraagt andere *skills*, juist van de leraar. Maar dus ook het inzetten van andere media.

Als ik met leerlingen met autisme werk, is het van groot belang om aan te sluiten op het individuele curriculum. Als leraar is het belangrijk om hun eigen cognitieve leerstijl te willen zien en te begrijpen, hun andere manier van denken. Dat vraagt om perspectief nemen, afstemmen en kijken naar mogelijkheden! Samen doelen stellen en zoeken naar wat het kind werkelijk drijft en motiveert.

Zo is er Max. Hij maakt filmpjes van cheats in games, plaatst ze op Youtube en deelt ze met de wereld. En we hebben Bram, die een grote interesse heeft voor het universum en op Twitter gelijkgestemden vindt. Maar ook Sander en Joëlle twitteren over wat hen bezig houdt. Ook bloggen mijn leerlingen hun teksten en creatieve uitingen en pluggen dat op twitter.

Juist voor mijn leerlingen, die soms zo lastig connectie vinden met hun omgeving, zijn nieuwe media een makkelijkere weg naar bestaansrecht, ze doen er toe en er ontstaat communicatie. Ben ik alleen maar positief? Natuurlijk niet. Zo vond ik in mijn twitterbox op een middag 59 berichten van leerlingen die mij in een discussie hadden betrokken over hoe slecht mijn vervanger wel niet zou zijn...!? Open en bloot werd zij gefileerd! De dag erna was het aan mij om een lesje ethiek te verzorgen.

De toekomst? Nieuwe media nog vaker en concreter in de klas inzetten; het verder stimuleren binnen en buiten school; ouders betrekken, voorlichten en laten participeren in een klassenblog. Met andere

woorden: cocreatie, verbinding laten maken met hun kind, begrijpen door los te (kunnen) laten en het recht te geven aan hun eigen ontwikkeling, eerlijk en open. 'Je kunt de golven niet stoppen, maar je kunt wel leren surfen!' zei Jon Kabat-Zinn ooit eens. Laten we samen de kennis mét en over het kind delen. Met nieuwe media als krachtig middel.

Ronald Heidanus is leraar speciaal onderwijs cluster 4. Hij is autismespecialist op Brederocollege in Breda en schrijft over zijn praktijk op verschillende weblogs.

@ronaldheidanus
@onderwsvolutie
@AutismePluspunt

Leren in de 21e eeuw vraagt om lesgeven in de 21e eeuw. Dat houdt in dat je lesgeeft vanuit de belevingswereld van de leerling. Mijn gedachte is 'Oke, jullie zitten op Twitter? Ik ga op Twitter.' Met mijn account @fishchips communiceer ik met leerlingen. Ik stuur linkjes naar nieuwe grammatica-uitleg op mijn blog, meldingen dat cijfers zijn ingevoerd, herinneringen voor toetsmomenten en over niet-Engels zaken.

Ik stuur elke tweet in het Engels en ik heb nog nooit tegen leerlingen gezegd dat ze in het Engels moeten reageren. Toch antwoordt 90 procent van mijn leerlingen in het Engels. Dat vind ik gaaf. In de les gebruik ik Twitter tijdens uitleg, voor interactieve quizen en om de klas te overhoren. Het grote voordeel: alle antwoorden verschijnen op mijn digibord. Rondlopen om te zien wat leerlingen hebben opgeschreven, hoeft niet.

Buiten de les bied ik mijn leerlingen mijn

blog aan. Daarop staan onder andere alle grammatica-uitleg uit de les met extra oefeningen, tips voor het leren van de taalvaardigheden en links naar goede sites. Leerlingen kunnen voor de toetsweek terugkijken en extra oefenen. Op mijn forum stellen ze elkaar vragen over mijn vak. Op dagen dat ik lesgeef aan laptopklassen kunnen leerlingen individueel aan het werk en loop ik rond om hier en daar wat bij te sturen.

Het tijd- en plaatsafhankelijk construeren van kennis noemen we tegenwoordig *Flipping the Classroom*. Daar ligt volgens mij de toekomst. De ruimte die ik heb gegeven, is op een verantwoorde wijze overgenomen door mijn leerlingen. Dat bewijst voor mij de meerwaarde van sociale media.

Uiteindelijk doe ik minder werk in de les en doen de leerlingen meer. Ze helpen elkaar. En iedereen zoekt wat hij/zij nodig heeft. Ofwel, ik heb de controle losgelaten, de leerlingen nemen hun eigen regie. Ik ben drie jaar terug als zij-instromer begonnen, maar het gaat de goede kant op zo.

Gijs Palsrok is leraar Engels op het Veluws College Walterbosch in Apeldoorn. @FishChips

Marcel Kesselring stelde content samen via sociale media. Kesselring is adviseur bij Innofun en mede-ontwikkelaar van het Klaverjasje 4 model, een praktisch hulpmiddel om social media een structurele plek te geven in het onderwijs. @marathonkeje

Illustratie • Mijn Kind Online

Hoe zet je sociale media met succes in op school? Op die vraag geven 21 mensen uit het basisonderwijs antwoord in het inspiratieboek 'Sociale Media op de Basisschool'. De uitgave van de Stichting Mijn Kind Online is prachtig geïllustreerd, vooral dankzij de kindertekeningen. Het boek (120 bladzijden) bevat verhalen over inspirerende leerkrachten, directeuren en één klassenouder. Ze zijn bijna allemaal gevonden via Twitter. Je vindt antwoorden op vragen zoals:

- Hoe zet je sociale media in voor een goed doel?
- Hoe kunnen wiki's je helpen bij je onderwijs?

- Hoe maak je de les spannender met QR-codes?
- Hoe maak je leerlingen mediawijs met een klassenblog?
- Hoe kun je apps benutten in de klas?
- Hoe vergroot je de ouderbetrokkenheid via sociale media?
- Hoe krijg je zieke kinderen via sociale media bij de les?
- Hoe stimuleer je creativiteit met sociale media?
- Hoe kun je Twitter in de klas gebruiken?
- Hoe help je verlegen leerlingen met sociale media?
- Hoe laat je kinderen verhalen maken met podcasts?
- Hoe leer je kinderen in diverse landen samenwerken?
- Hoe zet je een week zonder (beeld)schermen op?

Het boek is online te bekijken. Maar je kunt het ook bestellen door 24,95 euro plus verzendkosten over te maken via de website van www.boeksocialemedia.nl

Cijfers

- De gemiddelde leeftijd waarop kinderen voor het eerst internet gebruiken, is 3½ jaar. Aan digitale media als desktop, laptop, iPad en (handheld) spelcomputer besteden kinderen gemiddeld 10 à 20 minuten per dag.
- Bijna 70 procent van de 13-plussers belt, sms't, whats-app't en pingt wekelijks meer dan honderd keer. Contact met moeders is daarbij het belangrijkste.
- Bijna 80 procent van 8 tot 18-jarigen heeft een profiel op Hyves. 49 procent op Facebook, 34 procent op Twitter. 24 procent heeft een profiel op alle drie sociale netwerksites. Slechts 13 procent heeft op geen enkel platform een profiel.

Bron: mijn kind online